

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 27. aug. 1975

Nr. 65 (4055)

17. aastakäik

Prof. Tarmo Oja: Rinnete koostöö VÄLJASPOOLE kerkib kongressil

— Meie rahvuslike organisatsioonide ja n.n. siserinnete koostöö küsimus, eeskätt väljaspoole, on üks olulisi küsimusi paistab olevat üks keskseid probleeme, mida tuleb käsitleda novembri alguses Stockholmis kokku astuval Rootsis asuvate eesti organisatsioonide kongressil, rõhutab kongressi organiseeriva toimkonna liige professor Tarmo Oja. Muidugi käsitletakse ka paljusid teisi akuutseid ja aktuaalseid küsimusi. Kutsed on välja saadetud seni umbes 200-le eesti organisatsioonile, millistest senini aga kongressist osavõtuks on registreerunud 80.

Eesti Päevaleht esitas Tarmo Ojale küsimuse, milliseid positiivseid tulemusi kongressi korraldajad loodavad saavutada?

— Ettekanded ja resolutsioonid, mis esitatud toimkonnale, paistavad olevat läbimõeldud ja asjalikud. Julgen arvata, et osavõtvad

organisatsioonid saavad kongressilt kaasa nii mõndagi, mis nende tööd võib tulevikus hõlbustada, kas või majanduslikult. Järg lk. 7

Algas uus õppeaasta Õpilaste järelkasv peaks suurenema

Stockholmi Eesti Algkool alustas teisipäeval oma õppetööd. Aktusele oli nagu tavaliselt kogunenud rohkesti lastevanemaid, nõnda et istekohtadest puudus. Koolijuhataja Udo Juuno tervitas kõiki õpilasi ning lastevanemaid uue kooliaasta eel. Eriti pöördus ta esimese klassi õpilaste poole, kellel seiseb ees põnev ja vaheldusrikas kooliaeg. Õpetaja Toomas Vaga pidas huvitava ja eriti lastele suunatud võimaliku kõne, kuid ei unustanud ka mitte lastevanemaid ja nende osatähtsust koolitöös.

Abijuhataja Henno Kirikmäe andis õpilastele teateid ja korraldusi uue õppeaasta algamisel, misjärele aktus lõppes hümniga.

Stockholmi Eesti Algkooli on eelseisvaks kooliaastaks sissekirjutatud 108 õpilast. Esimeses klassis on õpetajaks Anne Mari Asker, teises klassis Marje Tui, kolmandas Leida Rosenthal, neljandas Harri Kiisk, viiendas Henno Kirikmäe ja kuueandas Udo Juuno. Inglise keelt ja rootsi

keelt õpetab Arne Broberg.

Esimesse klassi on sissekirjutatud 14 õpilast: Annika Aksberg, Riina Anderson, Matthias Bollinger, Peeter Hommik, Hannes Kinnunen, Eric Laante, Imbi Lumila, Martin Luuk, Liis Miller, Charlotte Nõmmera, Leane Parik, Kristi Saare, Tiina Salum ja Markus Vaga.

Teisse klassi tuli juurde Henry lõpp.

Esimesel korralikul koolipäeval, kolmapäeval, oli va-

heagadel elav mängimine ja ühe teisele jutustamine mida suve jooksul läbi elatud. Esimese klassi õpilased kasutasid kõiki võimalusi omavaheliseks tutvumiseks. Ilusate Stockholm vanalinna majade vahel kõlas selge ja puhas eesti keel — kas ronimis riistade juures või palli mängides.

Stockholmi Eesti Algkool asub praegu linna ühes parimas ja vaiksemas miljööös. Järg lk. 7

Aavik ja Purre auhinnatud laulumeistrid

TORONTO (EPL) 7 Eesti Lauljate Liit Põhja Ameerikas korraldas möödunud aastal võistluse uute koorilaulude ja muusikapalade saamiseks. Saabunud hõltsõid vaatas läbi Eesti Lauljaskond Rootsis poolt loodud auhindamise komisjon koosseisus: Hilma Nerep-Mossin, Eduard Tubin ja Harri Kiisk. Komisjon pidas võimalikuks kahele hõltsõle määrata kolmanda auhinna, kuna esimesed ja teised auhinnad väljaandmata jäid.

Mõlemad auhinnatud, prof. Juhan Aavik ja Salme Purre elavad Rootsis, esimese Stockholmis, teine Södertäljes. Neist esimene on ületanud 90-nda eluaasta! Järg lk. 7

JUHAN AAVIK

SALME PURRE

Õppeaasta algusel Stockholm eesti kooli õuel kohtasid pärast suve noored emad ja nende lapsed, esimesed ka ise käinud suvas koolis. Pildil vasakul Pia Saare tütarde Tiina ja Kirstiga, õpetaja Anne-Mari Horn-Asker, Anne Parik tütre Lianega ja selle väikevennaga vankris, Anne Parik ja Aime Kask, kelle ees lapsevankri ümber sei-

savad kolm soome rahvusest õpilast — Tiina, Sirpa ja Terttu Väänänen, kes eesti kooli tulid eesti lasteasja kaudu. Paremal koolipõltselise liiklust juhtimas Lilla Nygatan nurgal, kust on tulemas aktusekülaist — lapsi ja nende emasid-vanemasid (EPL-fotod TIPPO)

Eesti mudilased esimest korda eesti kooli pingis Stockholmis eesti algkoolis. Tuhapoolse on kogunenud nende saatjad, ühed vanemad ja teised vanemad (EPL-foto Tippo)

Solzhenitsõni kirjastaja Pariisis pärit Eestist

Kristlik NMKU trükkkoda Pariisis – asiarase pealkirjaga kirjutab Pariisis linu suure rahvusvahelise levikuga ingliskeelse päevaleht "International Herald Tribune". Leht märgib, et kõik Aleksander Solzhenitsõni kuulsad teosed, mis on ilmunud Läänes, on saanud oma esmaürituse NMKU Pressis. Need on muudugi ilmunud oma originaal- ehk vene keeles. Herald Tribune toob pikema artikli NMKU Pressi ajaloo ja praeguse tegevuse kohta. Artikli toimetatakse selka, et kirjastuse juhatajaks on eestlane, Jean Morozov, kes oleval tulinud Pariisi üliõpilaseks aastal 1933 ja "polevat enam naasnud oma kodumaaile".

Ajakirjanik Irving Marder kirjutab Morozovi järgnevalt: "Massiivne, keskeline eesti emigrant valus küsurvega". Morozov oli ortodoksi teoloogiliste õpingute täitmisel korras (ilunud 1932 Peterist Pariisi, et seal jätkata oma õpinguid kõrgemas ortodoksi õppeasutuses).

Morozov jutustab, et kirjastuse ühineamine Ameerika NMKU-ga pärineb juba ajast enne revolutsiooni. See loodi Ameerikast tulnud NMKU peasekretäri John Motti külastärgu järeleõudude tulemusena. Peasekretär Mott oli misjonär, kelle eesmärk oli sama kui kogu NMKU oma – "levitada ristiusku noorte keskel", kirjutab Marder.

Morozov märgib, et saajandivahetuse tsaril Venemaal ja vähe hiljens revolutsioonilise ajal võis

märgata suurt huvi tõusu kultuuri ja usu elad ning ühtlasi ka aktiivsust sotsiaalses ja poliitilises tegevuses. (Ei või jätta siinkohal märkimata ka samasugust kirjanduslikku ja rahvuslikku iseseisvuse mõtte lõkkeleelõõmist Eestis).

Aga 1917 tõi enesega kaasa Oktoobrirevolutsiooni, mis tegi lõpu ka vastsele NMKU tegevusele Venemaal, märgib Marder. Kuna aga kodusõda Venemaal jätkus (võibolla selle all on mõeldud ka Eesti Vabadussõda?), siis pidas NMKU vajalikuks jätkata kultuurilist ja usulist pingutust Nõukogude riigialadel. NMKU Press asutati Prahas aastal 1921.

Morozov seletab edasi, et 1923 "kolme hiljavamad Venemaa usulise renessanssi esindajad viisid Venemaaile välja. Berliinis kohtasid need suure valmuannetega mehed NMKU Pressi esindajaid, kes selles ajal kirjastas peamiselt õpikuid vene emigrantidele."

Morozov jätkab: "Läänes võis vene kultuuri elit arendada oma talente vabaduses ja iseseisvalt. NMKU Press pakkus neile – teoloogidele, filosoofidele ja kirjanikele – võimaluse oma tööde kirjutamiseks: kirjanikud nagu Bulgakov, Berdiaev, Ivan Bunin." Teisele maailmasõjale järgneval ajal vajus uus rühm nõukogude kirjanikke, kes jäid oma kodumaale, kuid kellelt võeti võimalused oma töid trükkida, NMKU Pressiabi.

Artiklis toonitatakse selka, et

kogu trükkkoda ja seda esindav raamatukauplus, Lees Editeurs Reunis, on nii lihtne ja piinlikult tagasihoidlik, et see sarnaneb juba kamuflaazhile, ja edasi, et vaatamata ettevõttele ja tegevuse tagasihoidlikkusele on ta "maailmakuulsuse ohus".

Morozov ja ta kolleegid, 12 vene emigranti, olevat väga hoolsad oma jutujamistest vältimata tundeis küsimusi oma kodumaa suhtes. Küsimust, kas nõukogude võimud on sihtinud palju ka laimu ja rünnakuid nende pihta, pöördusid "lahke balti naeratus".

Lõpuks kirjutab Marder: "NMKU Pressi ülesandeks ei ole terade hümne või ideoloogiliste lahingute pidamine. Ta ülesandeks on, arusaadavalt, kristliku usu edendamine, kuid veel laiemas mõttes ta tegeleb raamatutega." ("Eesti Kirik").

Paraad Chicagos koos ameeriklastega

CHICAGO (VES) – Chicago Ikestatud Rahvaste Komitee korraldusel toimus 19. juulil Chicago State tänaval järjekordne Ikestatud ja paljude patriootiliste ameerika organisatsioonide ühisparaad, mis kujunes võimsaks meeleavalduseks inimvabaduste nimel.

Paraadi aumarsaliks oli kongressilise Frank Annunzio ja rongkäiku juhtisid Välissõdade veteranid esotsas Hy Filgelmaniga. Täpselt kell 12 algas rongkäik liikuma mööda State tänavat lõuna suunas. Kõige ees sõitis Chicago ratsapiolitseinike üksus ja Illinoisi osariigi valitsusauto. Maršimusi ka eest hoolitses Chicago Muusikute Föderatsioon puhkpilliorkester.

Külastatuna võisid paraadist osa Ameerika Välissõdade veteranid, Illinoisi osariigi poliitsei, Ameerika Punane Rist, Cook County maantee valitsuse "float" ja "Illinois Oiguse Elulise" komitee, kes olid esindatud arvukalt.

Ikestatud Rahvaste kolonide ees ilkus läti vabadusvõitleja Ted Zierins koos "Noorameeriklastega Vabaduse eest", kes asusid sirp ja vasarataga püüdnud traatla taga, mille kohal plakati: "Apollo-Sojuz ühinemine maailmaruumis on asjata, kuna kommunism keeldub ühinemast vabadusega!"

Auklalistel tribüünil loeti ette proklamatsioonid president Fordilt, Illinoisi kuberner Walkerilt ja Chicago linnaapea Daleylt. Kongressilise Frank Annunzio esines lühikeses sõltitava kõnega, milles ta rõhutas Ikestatud paraadi suurt tähtsust holetusena siinsele avalikkusele ähvardava kommunistliku ohu vastu.

"Ärge unustage, et miljonid elavad orjuses raudse eesriide taga. N. Lõidu poliitika pole muutunud 1945. aastast saadik, vaid ta püüab järjest oma mõjuvõimkonda laiendada, kasutades selle sihi läbiviimiseks iga abinõud," ütles Annunzio.

Stseen pärast USA Lääneranniku Eesti Päevade laulupidu. Los Angelese Eesti Segakoori esinaine Sally Mets kallistamas kõige vanemat lauljat Adele Unti Vancouverist, kes tähistab tänavu 70-ndat aastat eesti koorides lauljana. Ta toodi laulupeo lõpul esiritta koorijuhide keskele ning sai III. (Foto: Peeter Viims).

Suveteater Pärnus ka venelaste jaoks

Tallinnas ilmuval ajalehel "Sovetskaja Estonia" avaldas oma 26. juulikuul numbri pikema kirjutise suvisest elust Pärnus, ennekõike aga teatrilisest Lydia Koidula nimelises teatris. Viimasel olevat praegu suvine erihooaeg käsil, mis lõpetatakse 17. augustil. Suvine erihooaeg olevat teatrikollektiivile eriti pingas, kuna Pärnu koorid oleval tänavu kokku meelitanud tuhandeid puhkajaid kangel ja lühedalt, kes muude suvemõnude nautimise kõrval arvukalt külastavad ka teatritendusi.

Kõik suure teatrisaalis ettekan-

keeles – eesti keeles ja venekeel-

ses tõlkes. Viimasest tuleb järeldada, et venelaste arv Pärnu suvedraste keskel on suur, sest sõhisuhoajal ja talvel pole Pärnu Koidula-nimelises teatris vajadust olnud etendusi anda kahes keeles. Pärnu teatri pealavastajaks on Veilo Rummo, keda abistavad Karin Raid, Ingi Normet ja Madis Ojamaa Tallinnast. Nagu "Sovetskaja Estonias" avaldatud Pärnu suvise teatri tegevuslõpvaatest selgub, on repertuaaris peamiselt Nõuk. Liidu autorite tööd, eesti algupärandid ja ka mõned läänemaailma teatrihikid. Kavas on ka Juhan Liivi luule dramatiseringute ühtu.

